

Bölüm 2

ORTA GELİR SEVİYESİNE SAHİP ÜLKELERDE BANKA KREDİLERİNİN CARİ AÇIĞA OLAN ETKİSİ

Alibey KUDAR¹

GİRİŞ

Gelişmekte olan ülkelerde görülen ekonomik problemlerden biri cari açıktır. Gelişmekte olan ülkelerin tasarruflarındaki yetersizlik, yabancı sermayeye olan ihtiyacı arttırmaktadır. Yabancı kaynak girişlerinin cari açıkları finanse etmesi belli bir noktaya kadar kabul edilebilir olsa da, büyüyen bir cari açığın finanse edilemeyeceği algısıyla meydana gelen sermaye çıkışları, kronikleşmiş cari açıklarla birleşince ülkeleri krize sokmaktadır.

Sermaye hareketlerinin serbestleşmesiyle birlikte, sermaye girişlerine bağlı olarak gerçekleşen talep genişlemesinin cari açığa neden olduğu literatürde sıklıkla dile getirilmektedir. Yeldan (2008) ve Boratav (2008)'in çalışmaları bu savı destekler niteliktedir. Yeldan (2008) sermaye girişlerine bağlı ucuzlayan döviz kurunun cari işlemler açığına neden olduğunu ifade ederken, Boratav (2008) da benzer şekilde sermaye girişleriyle oluşan talep genişlemesinin nihayetinde cari açığa yol açtığını belirtmektedir (Erden ve Çağatay, 2011: 51).

Gelişmekte olan ülkelerin tasarruflarının harcama ve yatırım kalemlerini karşılamaya yetmemesi, kredilerde artış olarak kendini gösterebilmektedir. Kredilerdeki artışla birlikte, üretimlerinde ara malı ithalatına bağımlılığı fazla ülkelerde cari açıkların büyüdüğü varsayılabilir. Nitekim gelişmekte olan ülkelerin büyük bir çoğunluğunun ithalat ihracat dengesi bozuktur ve ithalatları ihracatlarından fazladır. Kredilerde meydana gelen artışla birlikte oluşan talebin sonuçta üretim yoluyla cari açığa neden olduğu söylenebilir.

Parasal aktarım mekanizması bağlamında bakıldığında, genişletici para politikası sonucunda, bankaların artan rezerv ve mevduatları kredi genişlemesine imkan tanımaktadır. Kredi genişlemesi ise tüketim ve yatırımda artış olarak kendini göstermekte, büyümeyi olumlu etkilemektedir. Ancak artan tüketim ve yatırımlar aynı zamanda artan bir tüketim ve ara malı ithalatını da beraberinde getirmekte,

¹ Dr., TUSAŞ - Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş. Ankara / Türkiye. Email: akudar@gmail.com. ORCID ID 0000-0001-7224-2891

KAYNAKÇA

- Akçayır, Ö. & Albeni, M. (2016). Türkiye’de Kredi Genişlemesinin Cari Açığa Etkisi: Sınır Testi Yaklaşımı, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 557-583.
- Barrell, R., Davis, E. P., Karim, D. & Liadze, I. (2010). Does the Current Account Balance help to Predict Banking Crises in OECD Countries?, https://www.niesr.ac.uk/sites/default/files/publications/260310_134627.pdf (Erişim: 08.07.2020)
- Bayraktutan, Y. & Demirtaş, I. (2011). Gelişmekte Olan Ülkelerde Cari Açığın Belirleyicileri: Panel Veri Analizi, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22) 2011 / 2, 1-28
- Boratav, K. (2008). *Türkiye İktisat Tarihi*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Calderon, C. A., Chong, A. & Loayza, N. (2002). Determinants of Current Account Deficits in Developing Countries, *The B.E. Journal of Macroeconomics*, 2(1), 1-33.
- Cambazoğlu, B. (2010). Parasal Aktarım Mekanizması Kredi Kanalı: Kuram ve Türkiye Örneği, ADÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, 1-230
- Davis, J. S., Mack, A., Phoa, W. & Vandenberg, A. (2014). Credit Booms, Banking Crises, and the Current Account, Federal Reserve Bank of Dallas Globalization and Monetary Policy Institute Working Paper, No: 178.
- Destainings, N.N., Mohamed M.S. & Gideon, M. (2013). Is Kenya’s CA Sustainable? A Stationarity and Cointegration Approach, *European Scientific Journal*, 9(25), 1857 - 1881.
- Eita, J. H., Manuel, V. & Naimhwaka, E. (2018). Macroeconomic Variables and Current Account Balance in Namibia, https://mpa.ub.uni-muenchen.de/88818/1/MPRA_paper_88818.pdf (Erişim: 08.07.2020)
- Ekinci, M. F., Erdem, F. P. & Kılınç, Z. (2014). Credit Growth, Current Account and Financial Depth, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Working Paper, No:14/21
- Erbaykal, E. (2007). Türkiye’de Ekonomik Büyüme ve Döviz Kuru Cari Açık Üzerinde Etkili midir? Bir Nedensellik Analizi, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 81-88
- Erden, L., & Çağatay, O. (2011). Türkiye’de Cari İşlemler ve Sermaye Hesapları Arasındaki İlişki, *H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 29(2), 49-67.
- Güneş, S. & Yıldırım, C. (2017). Kredi Genişlemesi ile Cari Açık Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği, *Aydın İktisat Fakültesi Dergisi*, 2(1), 43-60.
- Im, K. S., Pesaran, M. H. & Shin, Y. (2003). Testing for Unit Roots in Heterogeneous Panels, *Journal of Econometrics*, 115(1), 53-74
- Işık, N., Yılmaz, S. S. & Kılınç, E. C. (2017). The Relationship between Current Account Balance and Types of Credits: An Application on Selected OECD Countries, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(2), 105-126
- Kılıç, C. (2015). Tüketici kredileri ve cari açık arasındaki ilişki: Türkiye örneği, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(2), 407-420.
- Levin, A., Lin, C. F. & Chu, C. S. J. (2002). Unit Root Tests in Panel Data: Asymptotic and Finite-sample Properties, *Journal of Econometrics*, 108, 1-24.
- Reisen, H. (1997). Sustainable and Excessive Current Account Deficits, WIDER, Working Paper, No. 133.
- Soydan, A. (2016). Does Credit Growth ‘Cause’ Current Account Deficits? Evidence from Turkey, *Advances in Economics and Business*, 4(2), 102-116
- Unger, R. (2016). Asymmetric Credit Growth and Current Account Imbalances in the Euro Area, FIW Working Paper, No. 166, FIW - Research Centre International Economics, Vienna.
- Utuklu, U. (2001). Türkiye’de Dış Açıkların Belirleyicileri: Ekonometrik Bir İnceleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 16(2), 113-132.
- Yeldan, E. (2008). *Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Dünya Bankası, <https://www.worldbank.org/> (Erişim: 10.01.2020)